

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Præcipuæ objectiones solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

sub aliqua ratione sine mēſura intelligitur: Sed quod est sine mēſura, infinitum est, nam omne finitū mēſuram habet: Ergo gratia Christi habitualis, sub aliqua ratione infinita est; unde cum sub ratione entis vel qualitatis, non sit infinita, ut conſeſſione præcedenti oſtendimus, ſaltem in ratione gratiæ infinita dici debet.

Dico tertio: Gratia habitualis Christi, in eſſe moris conſiderata, ſeu ſecundum quandam dignitatem moralem quam habet à ſuppoſito Verbi Divini cui conjungitur, infinita dici debet.

Probatuſ conſeſſio ex fundamentis diſp. 4. ſtaturis: Nam, ut ibi oſtendimus, gratia habitualis Christi Domini, propter habitudinem ad perſonam Verbi infinitè dignam, cui conjuncta eſt fuit principium quo operationum infiniti valoris, ratione cujus fuerunt meritoria præmiū infiniti & ſatisfactoria, etiam de toto rigore juſtitie pro debito infinito generis humani: Sed gratia habitualis Christi non potuiſſet eſſe principium quo operationum infiniti valoris, niſi fuiſſet in eſſe moris infinita, & infinitum valorem & dignitatem ex perſona Verbi cui conjungitur recepiſſet; eſſe autem non eſt perfectior cauſa, nec actus ſecundus poteſt excedere primum: Ergo gratia habitualis Christi, in genere moris, & ſecundum valorem & moralem æſtimationem quam habet ex conjunctione ad Verbum, infinita dici debet. Hic autē valor infinitus non fundatur in ſola extrinſeca acceptatione talis gratiæ & ejus meritis, ad præmiū ſimpliciter infinitū, ut docuit Mariſilius in 3. diſt. 10. art. 1. aliis enim cum Deus potuerit acceptare gratiam etiam puræ creaturæ ad infinitum præmiū, & ad ſatisfaciendum pro infinitis peccatis, ſi eſſent, nihil ampliùs ad perfectam reparationem generis humani contuliſſet incarnatio Verbi, quàm quod conferre potuiſſet meritum puræ creaturæ, ut loco citato fuſè expendimus; ſed deſumitur ex habitudine & ordine tranſcendentali ad perſonam Verbi, cui ut principio quod actionis meritoria & ſatisfactoria conjungitur.

Ex his intelliges, gratiam habitualemente Christi, triplici titulo debere dici infinitam. Primò moraliter, quia eſt conjuncta cum ipſo ſuppoſito divino, ex qua conjunctione dignitatem quandam & excellentiam habet infinita; nam ratione hujus conjunctionis habet quod fit principium quo operationis infinitè meritoria & ſatisfactoria. Secundò, gratia Christi habitualis poteſt dici infinita, veluti extenſivè, quia ſcilicet ita meritoria erat gratiæ & redemptionis hominum, ut non limitaretur ad aliquos homines, ſed quantum eſt de ſe poterat ſe extendere ad infinitorum hominum redemptionem. Tertio dici poteſt infinita, quia ut oſtendimus articulo ſequenti, habuit totam plenitudinem & intentionem, quæ de potentia Dei ordinaria poſſibilis eſt; quare, ut infra dicemus, ſuperat in intentione omnem gratiam Angelis & hominibus conceſſam, etiā collectivè ſumptam; & hoc quia ordinatur ad unionem hypſtaticam, quæ eſt maxima omnium unionum, per modum diſpoſitionis, non quidem antecedentis, ſed concomitantis talem unionem, ut diſput. 10. art. 2. declaravimus. Unde S. Thomas 3. ad Annibal. diſt. 13. art. 3. triplicem infinitatem gratiæ Christi conceſſit, primam quantum ad actum, quia concurrebat ad actum infinitæ potentia cui conjuncta erat, ſecundam quantum ad eos in quos poterat operari. Tertiam quoad rationem mediū, quia diſponebat ad unionem

extremorum infinitè diſtantiā. Addit etiam quartam quam habuit in ratione gratiæ, quæ quidquid fuit de ratione gratiæ, totum illud collatum.

Quæres, an gratia Christi debeat dici infinita ſimpliciter, vel tantum ſecundum quid?

Pro reſolutione hujus quæſiti, obſervandum eſt cum D. Thoma 2. 2. quæſt. 58. art. 10. art. 1. & infra quæſt. 50. art. 5. aliquid poſſe dici ſimpliciter tale duobus modis, uno modo ſecundum quod ſimpliciter idem eſt ac abſolute & ſine addito; alio modo ſecundum quod ſimpliciter idem ſonat quod totaliter & omnibus modis. Hoc præmiſſo,

Dicendum eſt, gratiam habitualemente Christi poſſe dici infinitam ſimpliciter, primo modo, non verò in ſecundo ſenſu.

Prima pars hujus reſolutionis probatur primò ex communi modo loquendi SS. Patrum, qui abſolute & ſine addito vocant gratiam Christi infinitam. Secundò, quia ut gratia Christi habitualis dicatur infinita ſine addito, ſufficit quod ſit infinita in genere ſuo, & in eſſe gratiæ, nec eſt neceſſarium quod omnibus modis ſit infinita; nam linea quæ ſecundum longitudinem eſt infinita, abſolute & ſine addito dicitur linea infinita, quia in genere ſuo eſt infinita: Sed gratia Christi in eſſe gratiæ infinita eſt, ut 2. conſeſſione oſtendimus: Ergo ſine addito dici poteſt infinita. Tertio, Meritum Christi & ejus ſatisfactio ſunt ſimpliciter infinita, ut diſp. 4. dictum eſt, & de ſatisfactione Christi ageremus: Ergo & gratia Christi quæ erat principium infiniti meriti & ſatisfactionis, ſine addito infinita dici poteſt.

Secunda verò pars, quæ aſſert gratiam Christi in ſecundo ſenſu, id eſt omnibus modis, infinitam dici non poſſe, manifeſta eſt: tum quia non eſt infinita in genere entis, neque in eſſe qualitatis, ut conſeſſione 1. oſtenſum eſt: tum etiam, quia ſolus Deus omnibus modis infinitus eſt.

§. II.

Præcipue objectiones ſolvuntur.

Obſicies primò contrā primam conſeſſionem. Gratia habitualis Christi fuit ſumma & inſeſſa, nam Chriſtus illam ſine mēſura recepit, juxta illud Joan. 3. *Non enim ad mēſuram dat Deus Spiritum Filio*: Sed quod eſt ſummum & inſeſſum, eſt intenſivè infinitum in his quæ ex natura ſua poſſunt creſcere in infinitum: Ergo gratia habitualis Christi intenſivè infinita eſt.

Reſpondeo negando Majorem, ad eam probationem dicendū verba adducta ex Evangelista tripliciter intelligi & exponi poſſe. Primò ratione doni quod Pater dedit Filio ab æternis, ſcilicet ratione Divinitatis, quæ donum infinitum eſt, unde Gloſſa interlinearis ait: *Verum Filium, quantum Pater*, quod ſolum de Chriſto ut Deo verificari poteſt, nam ut homo minor eſt paulominus ab Angelis. Secundò ratione doni quod humanitati in Incarnatione conceſſum eſt, ratione ſcilicet unionis hypſtaticæ, quæ eſt gratia ſimpliciter infinita. Tertio ratione gratiæ habitualis, non quia ſit phyſicè & intenſivè infinita, ſed quia moraliter & extenſivè infinita dici poteſt, & ſumma de potentia Dei ordinaria, ut ſecunda & tertiā conſeſſione declaravimus.

Obſicies ſecundò: Gratia habitualis Christi conjunctione ad Verbum competit eſſe ſanctificatio.

derivam sine termino, hoc est causativam gratiæ infinitorum hominum, si darentur, non solum meritorie & moraliter, sed etiam efficienter physice: At qui vis effectiva, syncategorematicè infinita, non potest convenire formæ non infinitæ intensivè: Ergo gratia habitualis Christi intensivè infinita est.

19 Respondeo distinguendo Majorem, illamque concedendo de physica efficientia instrumentali, negando autem de efficientia principali, & sub eadem distinctione Minoris, negando Consequentiam. Nam ut gratia Christi sit instrumentaliiter causativa gratiæ sanctificantis sine termino, non est necessarium quod aliquâ formâ physicâ permanente afficiatur, ratione cuius actu omnem gratiam quam causare potest contineat, ac per consequens non requiritur quod actu infinita sit, sed sufficit quod sit potens elevari per motionem transcendentem à causa principali impressam.

20 Instabis Gratia habituali Christi convenit ex conjunctione ad Verbum esse in actu causativam physicè gratiæ sanctificantis sine termino: Ergo nulla solutio. Consequentia patet, Antecedens probatur. Calor ex conjunctione ad ignem est in actu causativus physicè instrumentaliiter ignis: Ergo pariter gratia habitualis Christi, ex conjunctione ad Verbum, est in actu constituta ad causandam physicè instrumentaliiter gratiam sanctificantem sine termino.

Respondeo negando Antecedens, ad cuius probationem, nego consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est, quia calor seipso physice divinat ab igne, eique subordinatur, & ideo est potens ad producendum ignem in virtute ignis, intransitive, non transitive, ut loquitur Cajetanus: id est non per virtutem à calore realiter distinctam, derivatam ab igne; sed quia calor sua entitate est virtus ignis, eique subordinatur, ut docent nostri Thomistæ in Philosophia: Gratia autem habitualis Christi non sic comparatur ad Verbum, & ideo per seipsam non est constituta in actu ad producendam physicè instrumentaliiter gratiam in hominibus, sed ad hoc indiget motione divinâ, per quam elevetur & constitutur in actu ad illam physicè instrumentaliiter causandam.

Addo, quod conjunctio caloris ad ignem est conjunctio formalis, quia est conjunctio formæ accidentalis & inferioris ad formam substantialem & superiorem, cui intrinsicè subordinatur, ac per consequens ab ea participat intrinsicè virtutem ad producendum ignem. Conjunctio autem gratiæ habitualis Christi ad Verbum, non est conjunctio formalis, sed solum secundum suppositum, vel in supposito, quæ conjunctio suppositalis appellari potest, quia Verbum non habet rationem formæ, sed suppositi, & termini completis naturam humanam: suppositum autem terminans, in ratione terminantis, non constituit in actu primo potens ad causandum, sed solum complet naturam, & constituit principium operativum ut quod.

23 Obijcies tertio: Christus non potuit esse magis gratus Deo, nec magis illi unitus, quàm sit deus: Sed si gratia ejus habitualis esset gradualiter & intensivè finita, Christus posset esse magis gratus Deo, illique magis unitus: Ergo gratia habitualis Christi gradualiter & intensivè finita non est. Major patet, quia Pater æternus Filium suum unigenitum infinitè diligit: Ergo non po-

test illi esse magis gratus & acceptus. Minor vero probatur: Effectus formalis gratiæ sanctificantis est reddere hominem Deo gratum & acceptum: Sed si gratia Christi sit intensivè finita, potuit augeri, & fieri major seu intensior: Ergo Christus potuit esse magis gratus Deo, illique magis acceptus.

24 Respondeo distinguendo Majorem: Christus non potuit esse magis gratus Deo, gratitudine personali, concedo Majorem, gratitudine formali, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Solutio patet ex suprà dictis: Christus enim (ut suprà ostendim) duplici titulo fuit gratus Deo, illique unitus; ratione scilicet unionis hypostaticæ, seu divinæ personalitatis, humanitati illius substantialiter conjunctæ; & ratione gratiæ habitualis & sanctificantis, quæ est qualitas creata animæ in hærens. Ex primo capite Christus est infinitè gratus Deo, & infinito modo illi unitus, non autem ex secundo, præsertim si gratia in esse physico duntaxat consideretur; cum enim sub hac consideratione finita sit, etiam constituit Christum gratum finito modo, gratitudine formali: quia tamen considerata in esse moris, infinita est, ob conjunctionem cum gratia unionis, ut conclusio 3. declaravimus, in illo ordine efficitur tuum subjectum infinitè gratum, redditque operationes Christi infinitè meritorias & satisfactorias.

25 Obijcies quartò: Si gratia Christi esset intensivè finita, purus homo posset ad illius perfectionem seu intentionem pertingere, imò & illam superare, cum gradus finitus cujuslibet formæ ad æquabilis & superabilis sit: Sed hoc videtur absurdum, & gratiæ Christi injuriosum: Ergo & illud.

Hoc argumento ducti Begardi affirmabant olim deveniri in hac vita ad certum charitatis & gratiæ terminum, ultra quem homo progredi nequeat bene faciendo atque merendo: timebant enim ne si hoc darent, sequeretur aliquem purum hominem excedere Christum charitate & gratiâ sanctificante. Sed hic metus vanus plane fuit, quia mensura gratiæ sanctificantis ad quam de facto quis perventurus est, non obtinetur nisi juxta vires & auxilia, quæ à Deo supernaturaliter exhibentur: illis autem Deus ex sua infinita providentia certum terminum præfixit, sicque datur terminus extrinsecus gratiæ & charitatis per puros homines obtinendæ, qui nunquam terminum & perfectionem gratiæ & charitatis Christi attinget.

26 Obijcies quintò contra secundam conclusionem: Nihil potest esse majus infinito: Sed per potentiam Dei absolutam, potest dari major gratia, etiam in esse gratiæ, quàm sit gratia Christi habitualis: Ergo hæc in ratione gratiæ infinita non est. Minor probatur: Gratia Christi non se extendit ad merendam Incarnationem Patris, vel Spiritus sancti, nec etiam ad causandam gratiam Angelis & primis parentibus in statu innocentia, ut infra ostendemus, nec similiter ad salvandos reprobos: Sed Deus potuit conferre gratiam quæ se extenderet ad omnes illos effectus: Ergo potuit causare gratiam majorem in esse gratiæ, quàm sit ea quæ humanitati Christi communicata fuit.

27 Respondeo negando minorem, ad cuius probationem dicendum est, gratiam Christi, quantum est ex parte sua, habuisse sufficientem virtutem ad merendam Incarnationem Patris & Spiritus

Sancti, & similiter ad causandam gratiam in Angelis & primis parentibus; quia tamen Christus Dominus de facto non ordinavit propria merita ex gratia procedentia ad tales effectus, de facto non se extendit ad illos.

28 **Objicies** sexto: Gratia in esse gratiæ reddit hominem acceptum ad gloriam: Sed gratia habitualis Christi non reddit illum acceptum ad gloriam infinitam; Ergo non est infinita in ratione gratiæ.

29 **Respondeo** primò, acceptionem ad gloriam per modum hereditatis, præstati à gratia habituali, prout qualitas physica est, subindeque gloriam, ut hereditatem, debere commensurari cum physica entitate illius, posse tamen dari alteram acceptionem ad gloriam per modum præmii & coronæ, quæ actibus meritoris correspondet; & istam reddere Christum acceptum ad gloriam infinitam, cum in actibus meritoris Christi, quantum est de se, condignitas infinitæ gloriæ detur.

30 **Secundò** responderi potest cum Joanne à S. Thoma, concessa absolute Majori, negando Minorem: sicut enim gratia Christi, ut conjuncta Verbo, est infinita moraliter, ita dat acceptionem ad gloriam infinitam, nõ quidem physice & intensivè, sed moraliter & appretiative; quia etiã ipsa gloria Christi habet infinitum valorem & æstimabilitatem ex conjunctione ad Verbum, & ex eo quod actibus meritoris Christi, qui in genere moris sunt valoris infiniti, correspondet.

31 **Objicies** septimò: D. Thomas hic art. 11. docet gratiam Christi posse dici infinitam, sicut lux Solis infinita dicitur: Sed lux Solis non est infinita simpliciter in ratione lucis, aliàs omnem lucis perfectionem contineret: Ergo pariter gratia habitualis Christi non est infinita simpliciter in ratione gratiæ, vel in esse moris.

32 **Respondeo** illam similitudinem D. Thomæ non tenere in omnibus, sed in hoc quod sicut lux Solis non determinatur ad hunc vel illum effectum in particulari, sed generaliter se extendit ad omnes effectus lucis; ita gratia Christi generaliter se extendit ad omnes effectus possibiles gratiæ, ut supra dictum est. Differentia tamen est inter gratiam Christi, & lucem Solis, quoad hoc quod lux Solis habet solum esse physicum, nec participat aliquam dignitatem moralem ex subiecto in quo est: At verò gratia Christi non solum habet esse physicum, ratione cujus est finita in genere physico; sed etiam participat dignitatem quandam moralem ex supposito divino in quo est, & quia hæc dignitas est simpliciter infinita, gratia Christi in esse gratiæ, vel in esse moris spectata, dicenda est simpliciter infinita; lux autem Solis non est dicenda simpliciter infinita, sed tantum cum addito, vel secundum quid.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

33 **Ex** dictis inferes, quod si non repugnaret qualitas infinitæ intentionis in actu, gratia Christi hanc infinitatem habuisset.

Probatur primò hoc corollarium: Si Christus suis meritis affectus fuisset gratiam, foretque possibilis infinita intensio illius, eam suis meritis obtinuisset; nam illius merita, cum essent valoris infiniti, ad gratiam infinitè intentam haberent condignitatem, & aliàs absque fundamento fo-

lido pactum ex parte Dei, & ordinatio ex parte Christi ad illam promerendam negarentur: Ergo licet Christus absque meritis gratiam obtinuisset, si tamen foret possibilis infinita intensio gratiæ, de facto fuisset ei infusa. Patet Consequentia aliàs melius fuisset Christo gratiam per meritum quam sine meritis obtinere, & isto excellentiori causa fuisset privatus, quod asserendum non est.

Probatur secundo: Gratia infinitè intentam humanitatem Christi, ob illius conjunctionem cum Verbo, deceret, cum sit dispositio illam comitans, ut disp. 10. ostensum est: Ergo si illa esset possibilis, de facto fuisset humanitati Christi collata.

Confirmatur: Deus taliter erga Christum gessit, ut omnia dona unioni hypostaticæ & rationi beatificæ non repugnantia ipsi concederet, & hoc ob dignitatem Verbi terminantis humanitatem: Sed gratia infinitè intentam, nec unioni beatificæ, nec unioni hypostaticæ repugnat, nõ istam maxime deceret: Ergo si gratia infinitè intentam esset possibilis, de facto fuisset humanitati Christi concessa, ob dignitatem Verbi terminantis humanitatem. Sicut etiam si possibilis esset omnium possibilibus cognitio, de facto Christus omnia possibilia cognosceret; quomodo omnium possibilibus cognitio humanitatem Christi deceret, ob dignitatem Verbi terminantis.

Dices: Gratia infinitè intentam ad finem redemptionis necessaria non est, utpote cum non excludatur, sed ex gratia unionis infinitas meritoria satisfactoria in operationibus Christi sumatur: Ergo cum gratia non minus abhorreat à superfluo quam natura, etsi gratia infinitè intentam foret possibilis, non fuisset tamen humanitati Christi collata.

Sed contra: Infusio gratiæ habitualis in primo instanti conceptionis, ad finem redemptionis non fuit necessaria, & tamen quia humanitatem Christi ob dignitatem Verbi decebat, Theologi fatentur eam ab initio cōceptionis habuisse: Ergo similiter, quamvis gratia infinitè intentam ad finem redemptionis necessaria non esset, quia tamen humanitatem Christi, ob dignitatem Verbi, deceret, si fuisset possibilis, de facto humanitati Christi concessa fuisset. Addo, quod si hæc instantia valeret, sequeretur non fuisse infusam Christo gratiam habitualement, illa enim ad finem redemptionis non erat necessaria simpliciter, cum non ex illa, sed ex gratia unionis, seu infinita dignitate personæ divinæ, infinitas meritoria & satisfactoria in operationibus Christi sumatur.

ARTICULUS II.

Utrum in Christo sit gratiæ plenitudo, subindeque gratia tam intensa, ut omnem gratiam Angelorum & hominum celsè, & tunc sumptam excedat?

§. I.

Quibusdam præmissis, prima difficultas resolvitur.

Suppono primò ex D. Thoma hic art. 9. duplicem posse dari gratiæ plenitudinem: alteram intensivam, quæ sumitur ex intentione illius in anima; alteram extensivam, quæ est ex virtute